

ORĘDOWNIK

DIECEZJI CHEŁMIŃSKIEJ I GDAŃSKIEJ

ROK 2 (84)

STYCZEŃ - MARZEC 1946

NUMER 1

ZARZĄDZENIA

1

DECRETUM

DE INTRODUCENDO FESTO BEATAE MARIAE VIRGINIS, POLONIAE REGINAE, IN DIOECESI GEDANENSI

PRYMAS POLSKI

N. 1005

(ad 24/46 Ord)

Beatissime Pater,

Andreas Wronka, Administrator Apostolicus Culmensis et Gedanensis, ad pedes SANCTITATIS VESTRAE provolutus suppliciter petit gratiam, ut in Dioecesi Gedanensi quotannis die 3 Maii — sicuti fit in universa Polonia — celebrari valeat festum Beatae Mariae Virginis, Poloniae Reginae, sub ritu duplici secundae classis, translato festo Inventionis Sanctae Crucis perpetuo in diem 4 Maii.

Ratio est: quia fideles Dioecesis Gedanensis maxima ex parte e Polonia provenientes defectum tam venerati festi liturgici aegre ferrent.

* * *

*

Vigore specialissimarum facultatum a SSmo Domino Nostro PIO, divina Providentia PP. XII, per decretum Sacrae Congregationis pro Negotiis Ecclesiasticis Extraordinariis de die 8 mensis Julii anni 1945 Nobis concessarum, attentis expositis ab Ordinario Gedanensi, libenter annuimus pro gratia iuxta preces ad biennium.

Datum Posnaniae, die 16 mensis Februarii A. D. 1946.

(L. S.)

AUGUSTUS Card. HLOND

Ad tramitem supradicti decreti Eminentissimi Domini Domini Augusti HLOND, S. R. E. Cardinalis et Primatis Poloniae. Festum Beatae Mariae Virginis, Poloniae Reginae, sub ritu duplici secundae classis, etiam cum Officio et Missa propriis, translato festo Inventionis Sanctae Crucis in diem 4 Maii, ad biennium, id est annis 1946 et 1947, in dioecesi Gedanensi celebrandum publicamus.

Datum Pelplini, die 20 Februarii A. D. 1946.

ANDREAS WRONKA,
Administrator Apostolicus
Culmensis et Gedanensis

2

D E C R E T U M

**DE INTRODUCENDO USU „RITUALIS ROMANI ECCLESIIIS
POLONIAE ACCOMODATI“ IN DIOECESI GEDANENSI**

PRYMAS POLSKI

N. 641

(ad 22/45 Ord)

Beatissime Pater,

Andreas Wronka, Administrator Apostolicus Culmensis et Gedanensis, ad pedes SANCTITATIS VESTRAE provolutus humillime postulat gratiam extendendi usum „RITUALIS ROMANI Ecclesiis Poloniae accomodati“ ad Dioecesim Gedanensem. Usus huius „Ritualis Romani Ecclesiis Poloniae accomodati“ in Dioecesi Gedanensi sequentibus rationibus suadetur:

1. „Manuale Rituum Dioecesium Gedanensis et Culmensis“ (die 29 Junii 1941 introductum) adhiberi amplius non potest, quia formulae ritus solummodo in lingua germanica traduntur.

2. Nunc ad illam uniformitatem usus liturgici tam desideratissimam exstat hoc tempore unicum rituale, nempe „Rituale Romanum Ecclesiis Poloniae accomodatum“.

3. Bonum spirituale fidelium Dioecesis Gedanensis maxime promovebitur usu huius praedicti Ritualis, tum quia sacerdotes ex Polonia immigrati habent praxim in adhibendo huius Ritualis tum praecipue quia fideles ipsi in universo ex regionibus

Poloniae provenientes unitatem liturgiae et quoad caeremonias textusque et quoad cantus eo sentient.

Et Deus, etc.

* *

*

Vigore specialissimarum facultatum a Ssmo Domino Nostro PIO, divina Providentia PP. XII, per decretum Sacrae Congregationis pro Negotiis Ecclesiasticis Extraordinariis de die 8 mensis Julii anni 1945 Nobis concessarum, prae oculis habitis gravissimis rationibus supra allatis, atque bono animarum istius Dioecesis consulere cupientes, Reverendissimo Oratori perlibenter tribuimus facultatem extendendi usum „Ritualis Romani Ecclesiis Poloniae accomodati“ ad Dioecesim Gedanensem.

Contrariis quibuscumque non obstantibus.

Datum Posnaniae, die 7 mensis Januarii A. D. 1946.

(L. S.)

AUGUSTUS Card. HLOND

* *

*

Vigore supradictae facultatis de die 7 mensis Januarii A. D. 1946 ab Eminentissimo Domino Domino Augusto HLOND, S. R. E. Cardinale et Primate Poloniae, Nobis benigne tributae universum Clerum Dioecesis Gedanensis in Domino hortamur, ut in posterum nonnisi „Rituale Romano Ecclesiis Poloniae accomodato“ in sacris functionibus utatur idque inviolate observet.

Datum Pelplini, festo S. Polycarpi Martyris, die 26 mensis Januarii Anno Domini 1946.

ANDREAS WRONKA.

Administrator Apostolicus
Culmensis et Gedanensis

3

DECRETUM

DE RESTITUENDO USU „RITUALIS ROMANI ECCLESIS POLONIAE ACCOMODATI“ IN DIOECESI CULMENSIS

Inde a die 1 Januarii 1929 in Dioecesi Culmensi in sacris functionibus observabatur usus in „RITUALI ROMANO Ecclesiis Poloniae accomodato“ descriptus. Quod Rituale Administra-

toris Apostolici Culmensis decreto de die 29 Junii 1941 in usu versari desiit.

Nunc vero Nos desiderantes restituere vim obligatoriam statuto 93 Dioecesanæ Synodi Culmensis præscribenti: „In administrandis Sacramentis et Sacramentalibus adhibeatur inde a 1 Januarii 1929 unice Rituale Romanum, approbatum a S. Rituum Congregatione pro ecclesiis Poloniae“, universum Clerum Dioecesis Culmensis in Domino hortamur, ut in posterum nonnisi „Rituale Romano Ecclesiis Poloniae accomodato“ utatur idque inviolate observet.

Datum Pelplini, festo S. Polycarpi Martyris, die 26 mensis Januarii Anno Domini 1946.

ANDREAS WRONKA,
Administrator Apostolicus
Culmensis et Gedanensis

4

ORATIO IMPERATA

In utraque Dioecesi Culmensi et Gedanensi obligat abhinc ordinario modo præscripta oratio imperata pro quacumque necessitate, quæ est duodecima inter orationes diversas.

Tempore aestivo fas est substituere supradictæ orationi imperatæ eas „ad petendam pluviam“ vel „ad postulandam serenitatem“.

Oratio imperata omitti debet propter respectivam Missam vel Commemorationem:

1. in omnibus Duplicibus I et II classis,
2. in Dominicis maioribus,
3. in Feriis, Vigiliis et Octavis privilegiatis,
4. in Missis votivis pro re gravi et publica simul causa vel ad instar sollemnium,
5. quoties in Missa, iuxta Rubricas, iam quattuor dictæ sunt orationes.

Pelplini, die 11 Februarii 1946.

ANDREAS WRONKA,
Administrator Apostolicus

PRZEPISY POSTNE

Ze względu na trudne, powojenne warunki gospodarcze nie obowiązują wiernych w roku bieżącym przewidziane w prawie kanonicznym normalne przepisy postne. Wierni są zobowiązani wyłącznie do zachowania następujących reguł:

1. Należy zachować ścisły post oraz wstrzemięźliwość od pokarmów mięsnych w Środę popielcową i Wielki Piątek.
Do wstrzemięźliwości od pokarmów mięsnych zobowiązany jest każdy chrześcijanin-katolik, który ukończył siódmy rok życia. Post ścisły obowiązuje katolika, który ukończył 21-szy rok życia, a nie rozpoczął jeszcze 60-go roku życia.
2. W „czasach zakazanych“ nie wolno urządzać wesel ani hucznych zabaw. Czasem zakazanym jest okres Adwentu do pierwszego święta Bożego Narodzenia włącznie, oraz okres Wielkiego Postu od Środy popielcowej do Niedzieli Wielkanocnej włącznie.

* *

* *

Powyższe przepisy postne należy odczytać w niedzielę Pięćdziesiątnicy w czasie wszystkich nabożeństw przedpołudniowych.

Pelplin, dnia 11 lutego 1946 roku.

X. ANDRZEJ WRONKA,
Administrator Apostolski

DEKRET

W SPRAWIE ZMIANY GRANIC PARAFII ŚW. MATEUSZA I ŚW. WOJCIECHA W STAROGARDZIE

Ze względu na to, że parafii św. Wojciecha w Starogardzie służy jako kościół parafialny przejęty poprotestancki kościół św. Katarzyny, przy ul. Tczewskiej 1, okazały się konieczne pewne odchylenia od granic ustalonych dekretem J. E. Najprzewielebniejszego śp. Księdza Biskupa Stanisława Okoniewskiego z dnia 30 kwietnia 1932 roku.

Wysłuchawszy, kogo wysłuchać należy, postanawiam, że granice między obu parafiami stanowić będzie środek następujących ulic:

1. środek ulicy Chojnickiej, począwszy od ulicy Lubichowskiej włącznie,
2. południowa i wschodnia strona Rynku,
3. środek ulicy Podgórznej do ulicy Kanałowej.

Część Starogardu, położona na prawo od tej granicy, należy być do nowej parafii św. Wojciecha, część druga po lewej stronie pozostanie nadal przy dotychczasowej parafii św. Mateusza. Wioska Rokocin pozostaje przy parafii św. Mateusza.

Dekret powyższy wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1946 roku.

Pelplin, dnia 30 grudnia 1945 roku.

X. ANDRZEJ WRONKA,
Administrator Apostolski

7

DEKRET

W SPRAWIE WYDZIELENIA MIESZKAŃCÓW GROMADY MEŃNO-FOLWARK Z PARAFII RADZYŃSKIEJ I PRZYDZIELENIA ICH DO PARAFII GRUTA

Mieszkańcy gromady M e ń n o - folwark, powiatu grudziądzkiego, należą do parafii radzyńskiej. Do kościoła parafialnego w Radzynie mają 8 km drogi. Uczęszczają natomiast na nabożeństwa do kościoła parafialnego w G r u c i e, dokąd mają tylko 4 km drogi.

Mając ten nie pożądany stan na względzie i wysłuchawszy, kogo w tym wypadku wysłuchać należy, uważam za wskazane po myśli życzeń petentów przydzielić gromadę Meńno-folwark do parafii Gruta i wydzielić ją z parafii radzyńskiej.

Zarządzenie to wydaję na podstawie can. 1427 § 1 et 2 C. J. C.
Dekret wchodzi w życie z dniem 1 marca 1946 r.

Pelplin, dnia 2 lutego 1946 roku.

X. ANDRZEJ WRONKA,
Administrator Apostolski

D E K R E T

**W SPRAWIE PRZYDZIELENIA KILKU RODZIN W NOWYM-
DWORZE DO PARAFII SKARLIN I WYDZIELENIA ICH
Z PARAFII RADOMNO**

Gospodarze Franciszek Jarzębowski z Nowego dworu, powiatu lubawskiego (nr 6 księgi wieczystej Nowydwór), Bernard Groszewski (nr 7 księgi wieczystej Nowydwór), Franciszek Domżański (nr 17 księgi wieczystej Nowydwór), Antoni Sokółowski i Eugeniusz Selmer (nr 11 księgi wieczystej Nowydwór), wnieśli do Kurii Biskupiej o wyłączenie ich z parafii Radomno i przyłączenie do parafii Skarlin, ponieważ do kościoła w Skarlinie mają drogę bliższą i dogodniejszą.

Zbadawszy stan rzeczy i wysłuchawszy, kogo w takich wypadkach wysłuchać należy, przychyliam się chętnie do wniosku i na mocy can. 1427 § 1 i 2 C. J. C. zwalням ich z dalszej przynależności do parafii Radomno i wcielam do parafii Skarlin.

Dekret wchodzi w życie z dniem 1 marca 1946 roku

Pelplin, dnia 2 lutego 1946 roku.

X. ANDRZEJ WRONKA,
Administrator Apostolski

EGZAMINY PRO BENEFICIO I PRO CURA

Jesienna seria egzaminów pro beneficio i pro cura odbędzie się w następujących terminach:

I. Egzamin pro beneficio ustala się na dzień 14 i 15 listopada br. Egzamin pisemny odbędzie się w auli Seminarium Duchownego dnia 14 listopada od godziny 8—12 oraz po południu od godziny 14—16, egzamin ustny zaś w sali Kurii Biskupiej dnia 15 listopada od godziny 8 począwszy.

Materiał egzaminu pro beneficio jest podany w numerze 2 (grudniowym) „Orędownika“ z 1945 roku.

Do egzaminu pro beneficio mogą się zgłosić jedynie kandydaci, którzy złożyli z wynikiem pomyślnym przynajmniej cztery egzaminy pro cura. Zgłoszenie do egzaminu winno nastąpić

na cztery tygodnie przed terminem egzaminu. Należy przy tym dołączyć do wniosku testimonium morum et idoneitatis X. Proboszcza, o ile zgłaszający się jest wikariuszem, oraz testimonium X. Dziekana.

II. Jesienna seria egzaminu pro cura odbędzie się w dniach 19 i 20 listopada br. w sali Kurii Biskupiej od godziny 8 począwszy: dnia 19 listopada zgłoszą się kandydaci, których nazwiska zaczynają się od liter A—K, dnia 20 listopada od liter L—Z.

Materiał egzaminacyjny jest podany w numerze 2 (grudniowym) „Orędownika“ z roku 1945.

Do egzaminu pro cura są zobowiązani zgłosić się po sumiennym przygotowaniu wszyscy księża, którzy pracują w obrębie obydwu naszych diecezji, oraz nie złożyli jeszcze egzaminu pro beneficio, względnie nie zamierzają w roku bieżącym przystąpić do egzaminu pro beneficio. Dotyczy to również kleru zakonnego, zatrudnionego w duszpasterstwie; zwolnienie może nastąpić jedynie na podstawie przedłożonego świadectwa o złożeniu egzaminu przed komisją zakonną.

KURIA BISKUPIA

10

DOTYCZY ZGŁOSZEŃ DO SEMINARIUM DUCHOWNEGO

Z dniem 1 maja br. rozpocznie się w diecezjalnym Seminarium Duchownym w Pelplinie nowy rok studiów. Maturzyści, pragnący poświęcić się stanowi kapłańskiemu, winni zgłosić się osobiście do Księdza Rektora Seminarium i przedłożyć następujące dokumenty:

1. podanie o przyjęcie, wystosowane do Najprzew. Księdza Administratora Apostolskiego, wraz z życiorysem;
2. świadectwo chrztu i bierzmowania;
3. świadectwo dojrzałości;
4. świadectwo moralności od X. Proboszcza i X. Prefekta w zamkniętej kopercie.

Stan zdrowia zbada na miejscu lekarz Seminarium Duchownego w Pelplinie.

KURIA BISKUPIA

W SPRAWIE MISJI PARAFIALNYCH

W najbliższym czasie winny odbyć się we wszystkich parafiach obydwu diecezji misje parafialne. Przewielebni Księża Dziekani ustalą w tym celu na najbliższych konferencjach dekanalnych plan misji, omówią szczegółowo ich przygotowanie i przebieg.

Należy jak najwcześniej zapewnić sobie kaznodziejów misyjnych. W sprawie tej można zwrócić się do następujących zakonów wzgl. zgromadzeń:

1. OO. Dominikanie, Poznań — ul. Libelta 1.
2. Prowincjał XX. Jezuitów, Warszawa — ul. Rakowiecka 61.
3. Prowincjał XX. Jezuitów, Kraków — Mały Rynek 8.
4. Prowincjał OO. Franciszkanów, Niepokalanów — poczta Sochaczew.
5. Prowincjał OO. Franciszkanów, Katowice-Panewnik.
6. XX. Redemptoryści, Toruń-Bielany.
7. XX. Misjonarze, Bydgoszcz — ul. Ossolińskich 2.
8. XX. Oblaci, Poznań — ul. Ostatnia 14.

Wielebni Duszpasterze mogą zwracać się również do innych domów zakonnych z prośbą o kaznodziejów misyjnych.

KURIA BISKUPIA

W SPRAWIE WIZYTACJI KANONICZNYCH

Wzywamy wszystkich XX. Dziekanów, ażeby do dnia 1 maja br. odbyli na terenie swoich dekanatów wizytację kanoniczną wszystkich parafii, kuracji i kaplic, w których nie przeprowadzono tradycji w roku 1945.

Po wielkim spustoszeniu, jakie długoletnia wojna spowodowała w naszej diecezji, wizytacja kanoniczna będzie posiadała wielkie znaczenie pod względem duszpasterskim, administracyjnym, gospodarczym i budowlanym. Przewielebni XX. Dziekani zechcą przeprowadzić wizytację sumiennie, oraz notować skrzętnie wszelkie braki i podać swoje rzeczowe uwagi. Przy spisie inwentarza należy podać stan przedwojenny i obecny.

KURIA BISKUPIA

KONFERENCJE DEKANALNE

W myśl statutu 55 Synodu Diecezjalnego powinny odbyć się w przeciągu miesiąca grudnia ub. roku *k o n f e r e n c j e d e k a n a l n e* we wszystkich dekanatach. Ponieważ dotąd przesłano pod naszym adresem tylko znikomą ilość protokółów z tych konferencji, wzywamy XX. Dziekanów, by nadesłali załegłe protokoły najpóźniej do dnia 5 lutego br.

KURIA BISKUPIA

REGULAMIN ODDZIAŁÓW PARAFIALNYCH „CARITAS“

Art. 1. N a z w a i s i e d z i b a

W myśl postanowień statutu Związku „Caritas“ Diecezji oraz w imieniu Związku tworzy Ks. Proboszcz parafii placówkę kościelnej działalności charytatywnej pod nazwą: Oddział „Caritas“ parafii Siedzibą oddziału i terenem działalności jest wyżej wymieniona parafia.

Art. 2. C e l

Celem oddziału „Caritas“ jest:

1. Zjednoczenie wszystkich stowarzyszeń i dzieł miłosierdzia na terenie parafii w ten sposób, by oddział stanowił platformę wzajemnego porozumiewania się, koordynacji pracy i wspólnego planowania w celu usunięcia w parafii nędzy moralnej i materialnej.

2. Zakładanie stowarzyszeń i dzieł miłosierdzia w parafii, o ile takich nie ma, lub o ile istnieją w niedostatecznej ilości.

3. Zapraszanie gorliwych parafian do wykonywania prac miłosierdzia, zwłaszcza w tych parafiach, gdzie nie ma stowarzyszeń i dzieł miłosierdzia.

4. Niesienie doraźnej pomocy moralnej i materialnej dotkniętym przez nieszczęście osobom i udzielanie pomocy stałej przez członków stowarzyszeń lub gorliwych parafian ubogim w ich mieszkaniu, po uprzednim dokładnym zbadaniu ich położenia.

5. Szerzenie i pogłębianie w parafii ducha czynnej miłości bliźniego i ofiarności na cele dobroczynne.

6. Roztoczenie opieki nad stowarzyszeniami i dziełami miłosierdzia, popieranie ich interesów i ochrona ich w razie potrzeby.

7. Współdziałanie w sprawach dobroczynności z władzami Opieki Społecznej i z pokrewnymi instytucjami społecznymi.

Art. 3. Ś r o d k i

Do osiągnięcia powyższego celu służą następujące środki:

1. Biuro „Caritas“ jako pogotowie charytatywne dla przyjmowania ubogich zgłaszających się o pomoc, dla prowadzenia kartoteki ubogich, załatwiania spraw, przyjmowania ofiar i różnego rodzaju deklaracji na rzecz ubogich.

2. Wspólne zebrania członków czynnych oddziału. Program zebrań obejmuje sprawozdanie z prac od ostatniego zebrania, wygłoszenie wykładu lub przeczytanie artykułu z zagadnień dobroczynności i ułożenie programu pracy na najbliższą przyszłość.

3. Pogadanki i wykłady dla ogółu parafian, urządzone przez oddział w celu ich zaznajomienia z katolicką pracą charytatywną i pozyskiwania nowych członków wspierających.

4. Praca apostolska pod kierownictwem duszpasterza nad usunięciem w parafii zgorzeń, zwalczanie lenistwa, pijaństwa, łączenie „dzikich małżeństw“ itp.

5. Wymiana usług przez pośrednictwo w poszukiwaniu pracy, porady, skierowywanie do odpowiednich zakładów, itp.

6. Zasoby materialne ze zbiórek, ofiar, subwencji, zapisów itp.

Art. 4. C z ł o n k o w i e

Członkowie dzielą się na czynnych i wspierających. Członkowie czynni, tworzący skład osobowy oddziału „Caritas“, są obowiązani do uczestniczenia w zebraniach oddziału. Członkowie wspierający składają na cele oddziału stałą miesięczną lub roczną składkę.

Tak czynnymi, jak i wspierającymi członkami mogą być poszczególni katolicy jako osoby fizyczne i poszczególne zrzeszenia, instytucje, zakłady, fundacje, szpitale itp., jako osoby moralne.

Art. 5. S k ł a d o s o b o w y o d d z i a ł u

Skład osobowy oddziału tworzą: Ks. Proboszcz, prezes oddziału mianowany przez Związek na wniosek Ks. Proboszcza, przedstawiciele stowarzyszeń charytatywnych i dzieł miłosier-

dzia, istniejących na terenie parafii, kierownik (kierowniczką) biura „Caritas“ (siostra parafialna), przedstawiciele poszczególnych dzielnic miasta czy gromad wiejskich, stanów i zawodów oraz delegat członków wspierających, a także przewodniczący poszczególnych sekcji oddziału.

Art. 6. Fundusze

Na fundusze oddziału składają się:

- a) Składki członków wspierających,
- b) zbiórki publiczne, przy kościołach, w sklepach, do puszek itp.,
- c) dochody z imprez, jak przedstawienia, akademie, itp.,
- d) dochody z własnych przedsiębiorstw, jak sklepy, szwalnie itp.,
- e) subwencje i dary w naturze.

Art. 7. Władze oddziału

Władzami oddziału są:

- a) Ks. Proboszcz,
- b) Kierownictwo,
- c) Walne Zebranie,
- d) Komisja kontrolująca.

Art. 8. Ks. Proboszcz

Kazdorazowy Ks. Proboszcz, administrator lub ksiądz przez proboszcza wyznaczony, wykonuje z urzędu nadzór nad działalnością oddziału; czuwa, by jego działalność rozwijała się w myśl zasad katolickich, uczestniczy i zabiera głos na wszystkich posiedzeniach, oraz zawiesza uchwały oddziału, niezgodne z zasadami katolickimi.

Art. 9. Kierownictwo

Kierownictwo oddziału stanowią: prezes, sekretarz, skarbnik oraz ich zastępcy. Prezes lub jego zastępca reprezentuje oddział na zewnątrz, podpisuje wraz z sekretarzem wszystkie pisma i pieczętuje je pieczęcią z napisem: „Związek „Caritas“ Diecezji _____, Oddział w parafii _____“, zwołuje w porozumieniu z Ks. Proboszczem posiedzenia oddziału i kierownictwa oddziału, oraz im przewodniczy.

Posiedzenia oddziału winny się odbywać w miarę potrzeby przynajmniej raz na miesiąc. Uchwały zapadają większością głosów, a w razie równej ilości głosów rozstrzyga przewodniczący.

Art. 10. Zakres działania kierownictwa

Do zakresu działania kierownictwa należy:

- a) kierowanie całokształtem działalności oddziału.
- b) troska o wciągnięcie jak największej ilości osób w parafii do wykonywania prac miłosierdzia.
- c) staranie się o fundusze,
- d) powoływanie sekcji oddziału, jak sekcji opieki nad dziećmi, chorymi, sekcji finansowej, odzieżowej itp.,
- e) składanie sprawozdań z działalności oddziału,
- f) prowadzenie księgi protokołów posiedzeń, księgi kasej oraz kartoteki magazynowej,
- g) zwoływanie walnego zebrania i wykonywanie jego uchwał,
- h) wykonywanie poleceń i zarządzeń Związku.

Art. 11. Walne zebranie

Walne zebranie może być zwyczajne lub nadzwyczajne. Walne zebranie zwyczajne winno być zwoływane co rocznie w ciągu miesiąca stycznia, a nadzwyczajne w razie potrzeby.

W walnym zebraniu uczestniczą z prawem głosu wszyscy członkowie czynni. Członkowie wspierający uczestniczą w walnym zebraniu, ale mają prawo łącznie tylko do jednego głosu, który oddają przez swego delegata. Wnioski członków, przewidziane do uchwały walnego zebrania, muszą być przedłożone kierownictwu przynajmniej trzy dni przed terminem zebrania.

Uchwały zapadają prawomocnie bez względu na liczbę zgromadzonych zwykłą większością głosów obecnych członków, a w razie równej ilości głosów rozstrzyga przewodniczący.

Art. 12. Zakres działania walnego zebrania

Do zakresu działania walnego zebrania należy:

- a) Przyjmowanie lub odrzucanie dorocznego sprawozdania kierownictwa oddziału i udzielanie lub odmawianie mu absolutorium odnośnie zarządzania funduszami, na podstawie przedkładanych zamknięć rachunkowych i wniosków komisji kontrolującej.
- b) Wybór trzech członków komisji kontrolującej na przeciąg dwu lat.
- c) Wybór kierownictwa na przeciąg lat trzech, poza prezesem, który urzęduje z nominacji.

- d) Uchwalanie wniosków kierownictwa i członków.
- e) Mianowanie członków honorowych za specjalne zasługi dla akcji charytatywnej.

Art. 13. Komisja kontrolująca

Komisja kontrolująca, złożona z trzech członków, bada co rocznie księgi rachunkowe, ich zgodność z kwitami, i stawia na walnym zebraniu wnioski o udzielenie lub odmówienie absolutorium kierownictwu.

Art. 14. Biuro „Caritas“

Organem wykonawczym oddziału jest biuro. Agendy biura sprawuje powołany przez Ks. Proboszcza i zatwierdzony przez oddział kierownik (kierowniczką) biura (siostra parafialna).

Biuro może stanowić jeden lub więcej lokali, a w małej parafii może nim być stolik, szafka, apteczka, magazyn, umieszczony w urzędzie parafialnym, w domu parafialnym lub w mieszkaniu prywatnym.

Kierownik biura prowadzi kartotekę ubogich, przyjmuje zgłaszających się o wsparcie, udziela doraźnej pomocy, proszących o stałą pomoc po przeprowadzeniu wywiadu zleca do stałej opieki pojedynczym osobom czy członkom stowarzyszeń charytatywnych, bezdomnych umieszcza w zakładach, chorych skierowuje do szpitali, udziela porad prawnych w zakresie ustaw Opieki Społecznej, przyjmuje ofiary w gotówce i w naturze na „Caritas“ itp. Biuro winno mieć tabliczkę z napisem: „Caritas“ parafii _____.

Art. 15. Charakter prawny

Oddział nie posiada osobowości prawnej. Należąc organicznie i organizacyjnie do Związku, uczestniczy w osobowości prawnej Związku. Nie może zatem bez pisemnej zgody Związku zaciągać żadnych zobowiązań finansowych.

Art. 16. Rozwiązanie oddziału

Rozwiązanie oddziału „Caritas“ może przeprowadzić Związek „Caritas“ sam lub na wniosek Ks. Proboszcza. W razie rozwiązania oddziału majątek jego przechodzi na Związek „Caritas“.

Powyzszy regulamin zatwierdzam dla diecezji chełmińskiej i gdańskiej.

Pelplin, dnia 2 lutego 1946 roku.

X. *ANDRZEJ WRONKA*,

Administrator Apostolski

15

W SPRAWIE KOŚCIOŁÓW POEWANGELICKICH

W związku z interwencją w sprawie przyznania kościołów poewangelickich otrzymała Kuria Biskupia Okólnik Ministerstwa Administracji Publicznej z dnia 19 października 1945 roku następującej treści:

Majątek prawnie uznanych Kościołów nie może być w żadnym wypadku uważany za mienie opuszczone w rozumieniu art. 1 i 2 Ustawy z dnia 6 maja 1945 roku o majątkach opuszczonych i porzuconych (Dz. U. R. P. Nr 17, poz. 97), i to nawet w tym wypadku, gdyby większość członków danej gminy wyznaniowej stanowili uprzednio Niemcy względnie obywatele polscy innej narodowości. Dotyczy to w szczególności majątków: „Kościola ewangelicko-augsburskiego w Rzeczypospolitej Polskiej“, „Kościola ewangelicko-reformowanego“ oraz „Autokefalicznego Kościoła prawosławnego w Rzeczypospolitej Polskiej“. Majątki te stanowią nadal własność wymienionych Kościołów i nie mogą być przekazywane na inny cel inaczej, jak tylko za zgodą organów tychże Kościołów, powołanych ustawowo do orzekania w sprawach majątkowych.

Odnosnie majątków innych Kościołów ewangelickich na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, które nie były prawnie uznane przed dniem 1 września 1939 roku, a ze względu na swój wyłącznie niemiecki charakter nie istnieją w chwili obecnej jako odrębne organizacje wyznaniowe, majątek ich stanowi mienie ponemieckie i znajduje się w zarządzie państwowym, przy czym przeznaczenie jego określone zostanie w przyszłości na drodze ustawowej.

Dotyczy to majątków:

1. byłego Kościoła ewangelicko-augsburskiego i helweckiego wyznania,
2. byłego Kościoła staroluterskiego.

3. byłego Kościoła unijnego.

4. byłego Kościoła unijnego na Polskim Górnym Śląsku.

Odnosi się to także do majątku niemieckiego Kościoła unijnego na terenie Ziemi Odzyskanych, poza granicami sprzed 1-go września 1939 roku.

Dysponowanie obiektami i majątkiem, uchodzącymi za mienie ponemieckie, należy do Tymczasowego Zarządu Państwowego, przy czym czasowe przekazywanie tych obiektów na użytkowanie osobom lub instytucjom może nastąpić tylko zgodnie z art. 9 cytowanej wyżej Ustawy o mieniu opuszczonym i porzuconym, wyłącznie po uprzednim uzyskaniu zgody zainteresowanego ministerstwa, a więc w danym wypadku Ministerstwa Administracji Publicznej.

Podając powyższy okólnik do wiadomości, zalecamy stosowanie się do podanych zasad przy staraniach o przyznanie kościołów poewangelickich.

KURIA BISKUPIA

16

UBEZPIECZENIE MIENIA KOŚCIELNEGO

Należyta administracja majątku kościelnego wymaga ubezpieczenia budynków od pożaru, gdyż powstałe wskutek pożaru szkody przekraczają prawie zawsze możliwości finansowe kas kościelnych.

Dlatego podobnie, jak przed ostatnią wojną, Kuria Biskupia zawarła odpowiednią umowę, mianowicie z Zakładem Ubezpieczeń Wzajemnych i Powszechnym Zakładem Ubezpieczeń Wzajemnych: pierwszy zakład obowiązuje dla diecezji chełmińskiej z wyjątkiem powiatu działdowskiego, drugi dla diecezji gdańskiej i tej części diecezji chełmińskiej, która terytorialnie należy do województwa gdańskiego, oraz objęta jest powiatem działdowskim. Z uwagi na upaństwowienie zakładów ubezpieczeń wyłącznie wymienione Zakłady są uprawnione do zawierania umów ubezpieczeniowych.

Umowa została zawarta na następujących warunkach:

1. Podstawę sumy ubezpieczeniowej stanowi wartość obiektów z r. 1939, pomnożona przez 10. Przewiduje się możliwość dokonania zmian w ubezpieczeniu co do war-

tości obiektów, i to półrocznie. Ubezpieczenie ogniowe obejmuje wszystkie budynki, urządzenie wewnętrzne, inwentarz żywy i martwy żelazny, płody rolne, oraz inwentarz na mocy umów dzierżawnych i użytkowania.

2. Terminem początkowym ubezpieczenia jest dzień 1 stycznia 1946 roku. Okres trwania umowy: 5 lat. Składki są płatne półrocznie.
3. Wysokość składek: stopy składek będzie się obliczać według taryfy wyżej wymienionych zakładów ubezpieczeniowych, mianowicie taryfy przewidzianej dla obiektów stanowiących własność osób prawa publicznego.

Nadto zawarto umowę w przedmiocie ubezpieczenia kościołów od odpowiedzialności cywilnej na warunkach taryfowych Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych. Wysokość sumy ubezpieczenia ustalą obie strony.

Niniejszym zobowiązujemy rządców kościołów i użytkowników beneficjów oraz kierowników zakładów kościelnych i diecezjalnych do zawarcia umów ubezpieczeniowych. W tym celu będą się zgłaszać inspektorzy powiatowi wymienionych zakładów ubezpieczeniowych.

Składki za ubezpieczenie ogniowe budynków, urządzenia wewnętrznego, inwentarza żywego i martwego żelaznego, oraz od odpowiedzialności cywilnej płaci kasa kościelna, — natomiast składki za ubezpieczenie płodów rolnych i inwentarza żywego i martwego prywatnego płaci dzierżawca wzgl. beneficjat.

KURIA BISKUPIA

17

OPLATA ZA „ORDO DIVINI OFFICII 1946“

Oplata za „Ordo divini officii 1946“ (Rubrycella) wynosi 60 złotych, opłata zaś za niniejszy numer 1/1946 „Orędownika“ 30 złotych. Łączną sumę 90 złotych plus 1 złoty za portorium, a więc razem 91 złotych za pojedyncze egzemplarze przekażą Biura Parafialne oraz pozostali P. T. Odbiorcy z obydwu diecezji niezwłocznie na konto Kurii Biskupiej Chełmińskiej w P. K. O. Gdynia XI — 4246.

KURIA BISKUPIA

17 —

18

DOTYCZY WNIOSKÓW O DYSPENSY

Zwraca się uwagę na to, żeby wniosków o dyspensy nie przesyłano drogą telegraficzną, albowiem udzielenie dyspensy zależy od koniecznego uzasadnienia prośby na piśmie.

19

RYTUAL RZYMSKI DLA KOŚCIOŁÓW W POLSCE

Kuria Biskupia rozporządza kilkudziesięciu egzemplarzami „Rituale Romanum Ecclesii Poloniae accommodatum“, obowiązującego w diecezjach chełmińskiej i gdańskiej. Zamówienia uprasza się kierować do Kurii Biskupiej Chełmińskiej i Gdańskiej w Pelplinie. Cena egzemplarza 550 złotych.

20

KONTA CZEKOWE KURII BISKUPIEJ

W Pocztowej Kasie Oszczędności, Oddział w Gdyni, zostały otwarte następujące konta czekowe:

1. Nr **XI—4245** dla Kurii Biskupiej Gdańskiej,
2. nr **XI—4246** dla Kurii Biskupiej Chełmińskiej,
3. nr **XI—4247** dla Kasy Kapituły Chełmińskiej.

Na konto nr **XI—4245** należy wpłacać wszelkie należności z terenu diecezji gdańskiej, z równoczesnym podaniem na odcinku poszczególnych tytułów, dotyczących odnośnej wpłaty.

Na konto nr **XI—4246** należy wpłacać wyłącznie należności z terenu diecezji chełmińskiej, a mianowicie:

- a) miesięczne kolekty diecezjalne,
- b) wszelkie specjalnie zarządzone kolekty,
- c) ofiary za binacje,
- d) taksy za dyspensy,
- e) opłaty od zatwierdzonych kontraktów dzierżawnych
- f) wszelkie inne opłaty administracyjne,

g) składki miesięczne na Uniwersytet Lubelski.

h) składki miesięczne na „Caritas“.

Na konto nr **XI — 4247** należy wpłacać wyłącznie należności za „cathedraicum“ z diecezji chełmińskiej.

Terminy wpłat, ustalone w „Orędowniku“ nr 1 z września 1945 roku (Komunikat I), obowiązują w dalszym ciągu.

21

PRACOWNIA PARAMENTÓW KOŚCIELNYCH W PELPLINIE

Zakład SS. Miłosierdzia w Pelplinie (Szpital św. Józefa) uruchomi z dniem 1 kwietnia br. na nowo pracownię szat liturgicznych.

Pracownia istniała już przed wojną przez blisko 50 lat i zasłużyła się dobrze naszej diecezji chełmińskiej. Poleca się zatem Wielebnemu Duchowieństwu Pracownię SS. Miłosierdzia w Pelplinie: gotowa jest ona wykonać wszelkie prace, wchodzące w zakres wyrobu paramentów kościelnych.

22

PRACOWNIA ZŁOTNICZA W GRUDZIĄDZU

W Grudziądzu otwarto pracownię złotniczą, która wykonuje wszelkie prace, wchodzące w zakres złotnictwa kościelnego: Fa Ignacy Karczyński, Grudziądz (dawn. fa „Aurifex“), ul. Koszarowa 8.

Wielebnemu Duchowieństwu poleca się wymienioną pracownię.

23

DOTYCZY AKCJI KOMITETÓW POMOCY ZIMOWEJ

Na terenie całej Polski rozpoczęły pracę zorganizowane przy wszystkich Komitetach Opieki Społecznej „Komitety Pomocy Zimowej“, których zadaniem jest przysporzyć zasobów żywnościowych, odzieżowych i gotówki z ofiar społeczeństwa dla biednych danego miasta lub gminy.

Akcja Komitetów będzie trwać do dnia 30 kwietnia br.

O D E Z W A

KATOLICKIEGO UNIWERSYTETU LUBELSKIEGO

Runął świat dawny wśród kataklizmu minionych lat wojny. — i oto walka się toczy w tych czasach przełomowych o dalsze drogi Polski i całej ludzkości. Czy wyznaczy kierunek materializm i ateizm, czy zatriumfuje etyka Chrystusowa? Odpowiedź nie ulega wątpliwości: zwycięży Chrystus! Lecz do nas należy trud przyspieszenia i umocnienia zwycięstwa.

Katolickiemu Uniwersytetowi Lubelskiemu przypada w tym zbożnym trudzie rola doniosła. Jeśli wyższa uczelnia katolicka, samym istnieniem głosząca harmonię wiary i nauki, była placówką wielkiej wagi w poprzednim okresie dziejów, to wzrosło jeszcze jej znaczenie w świecie dzisiejszym.

Możemy stwierdzić z radością, że po ciosach zadanych przez wroga Uniwersytet nasz ożył życiem spotęgowanym. W odradzającej się Polsce on pierwszy spośród szkół akademickich rozpoczął działalność, pierwszy skupił rzesze młodzieży żadnej uniwersyteckich studiów. I opinia ogólna stwierdza, że wyniki wznowionej pracy odpowiadały wymaganom.

Piętrzą się jednak przed nami przeszkody ciężkie, utrudniają nam krok każdy wielkie braki. Przechodzimy w tej chwili wyjątkowy kryzys gospodarczy. Majątki Fundacji Potulickiej, które miały zapewnić podstawę materialną Uniwersytetowi, zostały częściowo rozparcelowane, a należące do nich lasy są już teraz własnością państwową. Otrzymywane dotacje diecezjalne, są bardzo szczupłe. Zubożałe społeczeństwo nie może nas zasilać większymi datkami.

Na dalszą przyszłość mamy zapewnioną pomoc amerykańską; chodzi o przetrwanie kilku miesięcy najbliższych, a musi je przetrwać ta wyższa uczelnia katolicka! Rozkwitu jej wymaga dobro Kościoła i dobro polskiej kultury, od jej rozwoju zależy kształcenie inteligencji katolickiej. Muszą być zachowane i mnożone wartości nieprzemijające, które do skarbcza duchowości polskiej wniósł katolicyzm!

Niechaj więc pomoc Wielebnego Duchowieństwa świeckiego i zakonnego, oraz żeńskich Zgromadzeń Zakonnych sprawi, byśmy zwycięsko przebyli okres trudny. Nie chodzi o wielkie ofiary, lecz jedynie o to, by podali nam dłoń wszyscy przedstawiciele Kościoła w Polsce.

Niech każdy kapłan i każdy Dom Zakonny przysła choćby 100 zł (mamy zaś nadzieję, że niejeden przeznaczy dla nas większą kwotę). Niech każdy postara się o znalezienie ofiarodawców wśród osób świeckich, solidaryzujących się z naszymi dążeniami, a stworzy się znaczną pomoc materialną, która pomagających nie obciąży zbytnio, Uniwersytetowi zaś naszemu da podstawę dalszego bytu i dalszej pracy!

Wszelkie ofiary uprasza się wpłacać na jedno z poniżej podanych kont: PKO V — 1122 Poznań (Konto Sekretariatu Prymasa Polski) wzgl. PKO II — 153 Lublin (Konto Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego).

25

**WYDAWNICTWA
KATOLICKIEGO UNIwersYTETU LUBELSKIEGO**

Przed wojną wkład wnoszony przez Katolicki Uniwersytet Lubelski w twórczość naukową i kulturalną katolika był bardzo znaczny, choć nie dość był znany i doceniany. Przewyciężywszy pierwsze trudności, wznawia Uniwersytet swą pracę wydawniczą.

Przewiduje się wydanie następujących prac względnie referatów:

a) w cyklu WYKŁADÓW I PRZEMÓWIENI:

1. Prof. Dr Jan Czekanowski: „Podstawy teoretyczne antropologii i ich konsekwencje“. 30 zł.
2. Prof. Dr Juliusz Kleiner: „Tragizm“. 10 zł.
3. Ks. Prof. Dr Antoni Słomkowski: „Stworzenie człowieka w świetle nauki katolickiej i w świetle badań naukowych“. 40 zł.
4. Prof. Dr Leon Halban: „Mistyczne podstawy ruchu hitlerowskiego“. 45 zł.
5. Prof. Dr Henryk Dembiński: „Dyplomacja i dyplomaci w czasach nowożytnych“. 34 zł.
6. Prof. Jan Parandowski: „Literatura a współczesność“. 22 zł.
7. Prof. Dr Andrzej Wojtkowski: „O młodszości naszego cywilizacyjnego rozwoju“. 15 zł.
8. Prof. Dr Czesław Strzeszewski: „Rehabilitacja ekonomii“. 30 zł.
9. Prof. Dr Juliusz Kleiner: „Zagadnienia ideowe i artystyczne w improwizacji Konrada“. 30 zł.

b) w cyklu ROZPRAW NAUKOWYCH:

Prof. Dr Andrzej W o j t k o w s k i : „Metody walki polsko-niemieckiej na ziemiach zachodnich w rozwoju historycznym“. 100 zł.

Prócz tego Towarzystwo Naukowe K. U. L. zamierza wydać pracę Ks. prof. dr Józefa P a s t u s z k i : „PSYCHOLOGIA OGÓLNA“, 2 tomy. To obszerne dzieło (około 800 str.), pomyślane jednocześnie jako podręcznik dla seminariów duchownych i uniwersytetów, wprowadza w całokształt zagadnień współczesnej psychologii, której znajomość jest dziś niezbędna dla każdego księdza duszpasterza, wychowawcy, prefekta, katechety.

Zgłoszenia należy kierować pod adresem: KATOLICKI UNIWERSYTET W LUBLINIE, Dział wydawnictw. — Jeżeli do 1 kwietnia br. wpłynie przynajmniej 500 zamówień, wówczas rozpocznie się druk I tomu. Cena tomu (400 stron) wyniesie około 20 zł. Prenumeraty prosimy chwilowo nie wpłacać, aż dopiero po otrzymaniu osobnej oferty od wydawnictwa.

26

JUBILEUSZE KAPŁAŃSKIE

Jubileusz 50-LECIA KAPŁAŃSTWA będą obchodzić dnia 22 marca br.:

1. Ks. prałat Polikarp G u l g o w s k i, proboszcz w Kiełbasinie.
2. Ks. Piotr D u n a j s k i, proboszcz w Łąkorzu.
3. Ks. Ignacy N a w a c k i, proboszcz w Śliwicach.

Jubileusz 25-LECIA KAPŁAŃSTWA będą obchodzić dnia 10 lipca br.:

1. Ks. Franciszek B o r u c k i, administrator w Szemudzie.
2. Ks. Józef G r o c h o c k i, rektor Seminarium Duchownego w Pelplinie.
3. Ks. Józef G r z e m s k i, proboszcz w Ogorzelinach.
4. Ks. Edmund K a m i ń s k i, administrator w Sierakowicach.
5. Ks. kanonik Franciszek K u r l a n d, kanclerz Kurii Biskupiej w Pelplinie.
6. Ks. Waław P r u s z a k, proboszcz w Nowem.
7. Ks. Augustyn S c h w a n i t z, kuratus w Pruszczu (pow. Świecie).

ZMIANY WŚRÓD DUCHOWIEŃSTWA

I. DIECEZJA CHEŁMIŃSKA

a) **Administratorami** zostali zamianowani:

1. Ks. Bolesław Gaweł w Jabłowie,
2. Ks. Leon Januszewski w Kościelnej Jani i Barłoznie,
3. Ks. Nikodem Januszewski w Niedźwiedziu i Dębowej-łące,
4. Ks. Józef Juchta w Lnianie,
5. Ks. Aleksander Lubomski w Mrzezynie,
6. O. Sylwester Napierała OFM. w Kuźnicy,
7. Ks. Dawid Sartowski w Grzywnie,
8. Ks. Wojciech Zieliński w Gdyni-Obłuzu, zast. ks. Adolf Szcześniak.
9. Ks. prob. Anastazemu Kurowskiemu oddano w komendę kurację Gwiździny.

b) **Kapłanem** Zakładu SS. Niepokalanek w Mgoszczu zamianowano: Ks. Mieczysława Szwarcę (Archidiecezja Lwowska).

Zmarł:

Ks. Edmund Zapalowski, proboszcz w Dzierżąźnie, urodzony w 1875 roku, w 43-cim roku kapłaństwa, dnia 20 grudnia 1945.

II. DIECEZJA GDAŃSKA

a) **Dziekanami** zostali zamianowani:

1. Ks. Józef Dydymski dziekanem dekanatu Gdańsk-Wieś.
2. Ks. Stanisław Talarek dziekanem dekanatu Nowodwor-skiego.

b) **Administratorami** zamianowano:

1. Ks. Kazimierza Koreckiego w Pszczółkach,
2. Ks. Franciszka Ładowicza w Kończewicach, Gnojewie i Montawach Dużych,
3. Ks. Jana Żywickiego w Gdańsku, par. Matki Boskiej Bolesnej.

c) **Prefektami szkolnymi** zamianowano:

1. Ks. Brunona Głombiewskiego przy Gimnazjum i Liceum w Sopocie,
2. Ks. Franciszka Gruczę przy Państw. Pedagogium w Oliwie,
3. O. Zygmunta Jaszczura przy Liceum Pedagogicznym we Wrzeszczu,
4. Ks. Pawła Matulewicza przy Gimnazjum i Liceum w Sopocie,
5. Ks. Kazimierza Mirynowskiego przy III Gimnazjum i Liceum we Wrzeszczu.

d) **Kapelanem** mianowano:

O. Fidelisa Wołosa w Szpitalu Najśw. Marii Panny w Gdańsku.

WIKARIUSZ GENERALNY

Nakładem Kurii Biskupiej Chełmińskiej i Gdańskiej w Pelplinie, pow. Tczew, woj. Gdańskie. — Redaktor odpowiedzialny: Ks. kanclerz Franciszek Kurland w Pelplinie. — Konto czekowe: PKO. Gdynia nr X1 — 4246, Kuria Biskupia Chełmińska w Pelplinie.

Czcionkami Drukarni Toruńskiej pod Zarządem Państwowym nr 1 w Toruniu. — E 10273